

בבית המשפט העליון**בר"ם 6985/11**

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

המבקשת: עיריית מודיעין-מכבים-רעות

נגד

המשיב: ניר שדה

בקשת רשות ערעור על החלטה מתאריך 22.08.2011 של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (כב' השופטת מ' נד"ב) בתיק ת"צ 35498-11-10

בשם המבקשת: עו"ד ד"ר הנריק רוסטוביץ; עו"ד ערן פייביש

בשם המשיב: עו"ד אסף שילה

החלטה

1. לפני בקשה לרשות ערעור על החלטתו של בית המשפט לעניינים מנהליים מרכז-לוד (כב' השופטת מ' נד"ב), בגדרה אושרה בקשתו של המשיב להכיר בתביעה שהגיש כנגד המבקשת כתובעה ייצוגית.

בפתח הדברים אביא את תמצית הנתונים הצריכים להכרעה.

2. המשיב התגורר בדירה בתחומה המוניציפלי של המבקשת (להלן: הדירה). גודלה של הדירה הוא 183 מ"ר, ולה צמוד מחסן בגודל 70 מ"ר. בהתאם לצו הארנונה שהוציאה המבקשת בשנת 2010, תעריף הארנונה הרלבנטי לשטח הדירה הינו 39.67 ש"ח למ"ר לשנה, עבור 170 המ"ר הראשונים (להלן: התעריף הרגיל), ואילו התעריף לשטח המחסן הינו 19.83 ש"ח למ"ר לשנה (להלן: התעריף לשטחים הנוספים).

הערות:

(א) עבור 13 המ"ר האחרונים של שטח הדירה יש תעריף אחר, ואולם עובדה זו איננה רלבנטית, בשים לב לתוצאה בבקשת רשות הערעור שלפני.

(ב) המשיב עבר בינתיים להתגורר במקום אחר בתחום העירייה (המבקשת), אך גם עובדה זו איננה שוקלת לגבי הסוגיות שבמחלוקת.

3. המשיב הינו נכה צה"ל, וככזה הוא זכאי להנחה בתשלום הארנונה, בשיעור של שני שלישים מסכום הארנונה הכללית שהוטל על הנכס באותה שנת כספים (להלן – "הארנונה"), כאשר השטח המקסימלי עליו חלה ההנחה הינו 90 מ"ר (להלן: ההנחה), וזאת בהתאם לסעיף 3 [לחוק הרשויות המקומיות](#) (פטור חיילים, נפגעי מלחמה ושוטרים מארנונה), התשי"ג-1953 (להלן: החוק), כאשר הוא נקרא ביחד עם תקנות 14ה(2)(א) ו-14 [לתקנות הסדרים במשק המדינה](#) (הנחה מארנונה), התשנ"ג-1993 (להלן: התקנות).

4. המבקשת והמשיב חלוקים ביניהם בנוגע לדרך חישוב ההנחה הנ"ל:

לשיטתה של המבקשת, יש לחשב את ההנחה על פי תעריף מיוחד, שהוא ממוצע משוקלל של התעריף הרגיל והתעריף לשטחים הנוספים. הווה אומר: על מנת לחשב את ההנחה, יש לחלק את סכום הארנונה כולו, לפני ההנחה, בכל שטח הנכס (להלן: התעריף המיוחד). התעריף המיוחד מוכפל בשטח המקסימאלי למתן ההנחה (כאן 90 מ"ר) ועל פי הסכום המתקבל – מחושבת ההנחה.

המשיב, לעומת זאת, סבור כי יש לחשב את כל ההנחה על פי התעריף הרגיל, עד לתקרת ההנחה, ורק אם השטח המקסימאלי לניצול ההנחה גדול משטח הדירה – הרי שאז ניתן להמשיך ולחשב את ההנחה, ביחס לתעריף לשטחים הנוספים. במקרה הנדון פה שטח הדירה עצמה גדול, כאמור, מן השטח המקסימאלי לניצול ההנחה, ולכן ההנחה כולה מחושבת, על פי שיטה זו, ביחס לתעריף הרגיל.

5. המשיב, אשר סבר כי שיטת החישוב של המבקשת יוצרת מצב שבו נגבים ממנו כספים שלא כדין, הגיש לבית המשפט לעניינים מנהליים מרכז-לוד תביעה להחזר ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. המבקשת התנגדה לבקשה, בין השאר, בטענה כי פרשנותו של המשיב לתקנות עלולה לפגוע בקבוצה נרחבת של נישומים אחרים זכאי-

הנחה. בנוסף המבקשת סברה כי פרשנותה לדרך חישוב ההנחה היא זו המסתברת יותר מהוראות החוק והתקנות.

6. בית המשפט הנכבד לעניינים מנהליים מרכז-לוד פסק במחלוקת הנ"ל – וקבע כדלקמן:

(א) המבקשת לא הצליחה להראות כי שיטת החישוב של המשיב עלולה לפגוע ממשיית בקבוצות אחרות של נישומים, וזאת מאחר שהחישובים שהיא הציגה בתמיכה לטענתה עיוותו את שיטת החישוב שהציג המשיב, ולא לקחו בחשבון נתונים רלבנטיים אחרים, שנזכרים בחוק ובתקנות. לעומת זאת המשיב הוכיח, להנחת דעתו של בית המשפט הנכבד, כי מרבית הזכאים להנחה על פי החוק והתקנות יזכו, על פני הדברים, להנחה גדולה יותר, על פי שיטת חישובו – ועל כן פרשנותו לחוק ולתקנות איננה פוגעת בקבוצת נישומים מוגדרת כלשהי.

(ב) שיטת החישוב של המשיב מסתברת יותר, על פי פרשנות תכליתית של דיני המיסים, והיא עולה בקנה אחד עם תכלית החוק והתקנות, שהינה: מתן הנחות לזכאים בשל מצבם האישי המיוחד – בצורה שוויונית.

(ג) פרשנותו של המשיב אף מתיישבת עם הרעיון שעומד בבסיס ההפרדה בין התעריף הרגיל לבין התעריף לשטחים הנוספים, שכן קביעת שיעור ארנונה מופחת בגין שטחים כגון מחסן – איננה אמורה להביא להקטנת שיעור ההנחות או הפטורים לפי החוק והתקנות.

נוכח האמור לעיל, ולאחר שנקבע כי התנאים הנוספים הקיימים בדין לאישור תובענה כייצוגית מתקיימים אף הם במקרה זה – התקבלה בקשתו של המשיב, והתביעה שהגיש אושרה כתובענה ייצוגית (להלן – ההחלטה).

7. המבקשת סבורה כי בית המשפט לעניינים מנהליים הנכבד שגה בהחלטה – ומכאן הבקשה שלפני.

המבקשת טוענת כי יש לשנות את החלטת בית המשפט המחוזי הנכבד, והיא מעלה מספר נימוקים לביסוס השגותיה: לגישתה – למחלוקת, מושא התובענה, יש "השלכות רוחב" על כל הרשויות בישראל; החלטתו של בית המשפט המחוזי הנכבד מהווה "חידוש הלכתי"; לגופו של עניין, ההחלטה האמורה שגויה, שכן התקנות אינן

מציינות במפורש כי יש לחשב את ההנחה, כשיטת המשיב, מה גם שבית המשפט אימץ שיטת חישוב שהמשיב לא טען לה (על פיה תנתן לזכאים ההנחה המירבית האפשרית); לבסוף – שיטת המשיב עלולה לפגוע בקבוצת נישומים אחרת, שלא תקבל ביטוי בקבוצה המיוצגת.

8. המשיב סומך את ידיו על החלטתו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ומבקש כי אמנע מלהתערב בה. הוא אף טוען כי בקשת רשות הערעור הוגשה באיחור, שכן היא נפתחה, להבנתו, לאחר 15 יום מעת סיום פגרת בית המשפט. הוא מפנה לעניין זה לתקנה 33(ב) לתקנות בתי המשפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000.

9. טרם שאעבור לבחון את טענות המבקשת לגופן, יש מקום לציין התפתחויות נוספות שחלו במכלול:

(א) הצדדים מסרו בשלב מסוים כי הם הגיעו ביניהם להסכמות, במסגרתן הם היו נכונים לכך שהבקשה לרשות ערעור – תתקבל, בכפוף לכך שבית המשפט ידון בערעור בפני הרכב בצורה "סופית", כך שהצדדים לא יעלו עוד בעתיד השגות בנוגע להחלטה, (לא במסגרת הדיון בתובענה הייצוגית, ולא במסגרת כל ערעור שיוגש בסוף ההליך). עוד הוסכם ביניהם, כי אם הערעור יידחה לגופו, הרי שהם ייכנסו למשא-ומתן, והמבקשת תשנה מיידית את שיטת הגבייה שלה. במצב שכזה, רק נקודות מחלוקת בין הצדדים, ככל שיהיו כאלה, יובאו להכרעה בפני בית המשפט לעניינים מנהליים הנכבד. לא ראיתי להיענות לבקשה האמורה של הצדדים (בשים לב הן למהותה, שהיה בה משום נסיון "להכתיב" לבית המשפט את הדרך להמשך הדיון בבקשה והן בשל הצורך בבירור פרטים שונים רלבנטיים לצורך ההכרעה – עניין המתאים לערכאה המבררת). בעקבות דחיית ההסדר הדיוני המוצע הוריתי למבקשת להודיע האם היא חוזרת בה מבקשתה למתן רשות ערעור, אם לאו. המבקשת מסרה בתגובה כי היא עומדת על בקשתה.

(ב) ביני לביני המשיב הודיע כי הוא עבר לדירה אחרת בתחום העירייה (הכוללת בריכה) וביקש לצרף ראייה מחשבון הארנונה החדש שקיבל. זה מוכיח, לגישתו, את האבסורד שבשיטת החישוב המוצעת על-ידי המבקשת, שכן בממוצע המשוקלל לצורך קביעת התעריף המיוחד נכללו במקרה זה אף שטחי הבריכה, שאינם שטחי מגורים כלל.

לאחר עיון בבקשה הנ"ל לצירוף הראייה החדשה – הגעתי למסקנה כי אין בידי לקבלה, שכן אין היא נדרשת על מנת להכריע במחלוקת העיקרית שבפני.

נוכח תיאור כל הנתונים וההתפתחויות שהובא לעיל – אפנה עתה לליבון הדברים.

דיון והכרעה

10. דין הבקשה לרשות ערעור – להידחות מן הטעמים שיפורטו בקצרה להלן.

11. בפתח הדברים אציין כי החלטתי שלא להיזקק לטענה בדבר האיחור בהגשת בקשת רשות הערעור, וזאת הן מאחר והמשיב היה נכון מצדו (בשלב מאוחר יותר, כמפורט בפסקה 9(א) שלעיל) להסכים לקבלת רשות הערעור (בתנאים), הן מאחר ומועדי ההמצאה של ההחלטה למבקשת לא הובהרו, והן בשים לב לתוצאה בבקשה לגופה. אעבור לפיכך מהמבואה לטרקלין.

12. רשות ערעור על החלטה בעניין אישור תובענה ייצוגית ניתנת, בין השאר, כפועל יוצא מאיזון בין האינטרסים של הנתבע, החשוף לסיכון לא מבוטל מעצם קיומה של התובענה הייצוגית, לבין האינטרסים של התובע, אשר בעניינו ניתנה כבר החלטה שיפוטית חיובית על ידי הערכאה הדיונית, שבגדרה נקבע כי טענותיו כנגד הנתבע ראויות לבירור, במסגרת התובענה שהגיש (ראו: [רע"א 8671/09](#) סלקום ישראל בע"מ נ' פתאל [פורסם בנבו] (6.5.2010) (להלן: פרשת סלקום)).

כיצד יש לערוך איזון זה? בפרשת סלקום הצביע חברי, השופט א' גרוניס (כתארו אז) על: "רשימה לא ממצה של תבחינים", אשר משמשים כמבחני-עזר להכרעה בשאלה הנ"ל, ואלה העיקריים שבהם:

(א) האם משמעות קבלת התובענה הייצוגית הינה חמורה במיוחד מנקודת המבט של הנתבע, בהתחשב בסכום התביעה, איתנותו הפיננסית של הנתבע, וכיו"ב שיקולים.

(ב) מהו היחס שבין השאלות המתעוררות במסגרת הבקשה לרשות ערעור, לבין השאלות שנתרו פתוחות, ודינן להתברר במסגרת התובענה הייצוגית. ככל שהשאלות שנתרו לדיון הינן רבות ומורכבות, תיטה הכף לטובת דיון מיידי בהשגות על ההחלטה

לאשר את התובענה כייצוגית – על מנת ליתר את הצורך לדון בהמשך ההליך בסוגיות הקשות שנתרו.

(ג) מהם סיכויי בקשת רשות הערעור. בנוגע לשיקול זה ציין חברי השופט (כתארו אז) א' גרוניס כי: "אין טעם ותוחלת בבחינה מקדמית מדוקדקת של סיכויי בקשת רשות הערעור. לשיקול הנוגע לסיכויי ההליך יש מקום רק במקרי קצה" (ראו: שס, עמוד 6).

אגש איפוא עכשיו לבחון את פרטי המקרה שלפני, בשים לב לאמות המידה שנמנו לעיל ולטענות המבקשת.

13. באשר לתבחיני פרשת סלקום: המבקשת לא העלתה כלל את הטענה, לפיה קבלת התובענה תהיה חמורה במיוחד מבחינתה, ובהתאם לכך היא ממילא לא הביאה נתונים עובדתיים התומכים בעמדה זו. המבקשת אף לא גרסה כי נותרו לדיון שאלות משפטיות רבות ומורכבות – אדרבה: עמדתה של המבקשת היתה כי השאלה הבסיסית בתיק כבר נבחנה בגדרי ההחלטה, מושא הבקשה, ועתה יש לרדת לפרטים. נוכח האמור לעיל, הרי שישום של שני המבחינים המרכזיים שהוזכרו בפרשת סלקום – מוביל למסקנה כי הכף נוטה פה לחובתה של המבקשת, ולדחייתה של הבקשה, תוך שמירת זכויותיה וטענותיה בגדרי ערעור על פסק הדין בתובענה הייצוגית (השוו גם: [רע"א 2536/10](#) הדר חברה לביטוח בע"מ נ' בן עמי [פורסם בנבו] (12.9.2011) (להלן: עניין הדר חברה לביטוח)).

14. לצד האמור בפסקה 13 שלעיל – לא מצאתי כי יש בטענותיה של המבקשת באשר ל"השלכות הרוחב" של ההחלטה, כדי להביא לקבלתה של הבקשה לרשות ערעור, וזאת משני נימוקים:

ראשית, הטענה לא נתמכה בתשתית עובדתית מקיפה, והיא הועלתה על ידי המבקשת בשפה רפה.

שנית, הטענה נראית לכאורה מוקשית לגופה, וזאת מהסיבה הבאה: החלטת בית המשפט לעניינים מינהליים הנכבד תהיה רלבנטית, באופן עקרוני, גם להליכי גביית הארנונה במקומות אחרים בישראל, רק במידה שמבנה צו הארנונה במועצות מקומיות אחרות דומה לצו הארנונה שפרסמה המבקשת. הווה אומר: השאלה הפרשנית שבה עוסק הליך זה עלולה לאבד מחשיבותה, מקום בו צו ארנונה ספציפי לא יגדיר

תעריפים שונים עבור סוגי שטחים שונים, אלא ינקוט בשיטת חישוב אחרת; כך, לדוגמה, ניתן לקבוע, בדרך חלופית, כי שטחו של מחסן יחויב ב-50% משטחו על פי תעריף נתון, ולא על פי תעריף שנמוך ב-50% מתעריף הבסיס. שיטה שכזו מסלקת, איפוא, אי-בהירות באשר לדרך חישובה של ההנחה, שכן בהיעדר שני תעריפים סותרים, לא ניתן יהיה לחשב תעריף מיוחד (כהצעת המבקשת) מלכתחילה. ואכן – נראה כי שיטת מיסוי חלופית זו רווחת לפחות בחלק מן המקרים בערי ישראל (ראו, לדוגמה: צו הארנונה הכללית לשנת 2011, עיריית תל-אביב-יפו, סעיף 1.3.1(ה); צו הארנונה הכללית לשנת 2011, עיריית ירושלים, נספח ג/3, סעיף 3(ז)).

אשר על כן, אין לקבל כאן, בלא תימוכין נוספים, את עמדתה של המבקשת באשר ל"השלכות הרוחב" של ההחלטה.

15. דין דחיה דומה חל גם באשר לטענת המבקשת באשר ל"חידוש ההלכתי" שבהחלטה. מבלי לנטוע מסמרות ביחס לטענה זו – אזכיר כי בלאו הכי שמורות, כאמור, למבקשת, במידת הצורך, כל טענותיה בנושא זה גם להמשכו של ההליך, ועל כן ההחלטה, מושא הבקשה לרשות ערעור, ממילא איננה מהווה בהכרח סוף פסוק בסוגיה (ראו: עניין הדר חברה לביטוח).

16. לבסוף, לא ניתן לקבל, בשלב זה, גם את הטענות שהמבקשת מעלה כנגד ההחלטה – לגופו של עניין. אבאר את עמדתי בהקשר האמור בקצירת האומר:

(א) הטענה כי התקנות אינן קובעות כי יש לחשב את ההנחה לפי שיטת המשיב נכשלת במבחן הביקורת, וזאת מן הטעם הפשוט שהתקנות גם אינן קובעות כי שיטת המבקשת הינה נכונה, כלומר – לכל היותר ניתן לומר כי התקנות "שוקות" בנושא זה, ומכאן הרי ממילא נולדה המחלוקת שבין הצדדים. יתר על כן – וזוהי הנקודה החשובה לענייננו – הן בחוק, הן בתקנות והן בצו הארנונה הרלבנטי לא מוזכר "התעריף המיוחד", שעליו מסתמכת המבקשת, ואשר מהווה את הבסיס לחישוביה. הנה כי כן, אם רצונה של המבקשת הוא להסתמך על פשט הכתוב – אפשרות הפרשנות שהיא מציגה נחסמת לכאורה במידה רבה (ויש להזכיר כי התעריף המיוחד המוצע מחושב בצורה אינדיבידואלית לכל נישום, בהתאם ליחס שבין שטח הדירה לבין השטח הנוסף שבבעלותו).

(ב) המשיב הראה כי שיטת חישובו מיטיבה, על דרך הכלל, עם נישומים אחרים (למעט מקרי קצה שאינם סבירים – ראו פסקה ד(6) להחלטה, מושא הבקשה), והמבקשת לא השכילה להראות מדוע שיטתה עדיפה גם בהקשר זה.

(ג) על פני הדברים הפרשנות התכליתית, אותה אימץ בית המשפט קמא הנכבד, שעל פיה יש לזכות את הזכאי בהנחה המירבית האפשרית על פי נתוניו ונתוני הנכס – נראית ראויה בנסיבות.

17. למען הסר ספק מוצא אני להבהיר לבסוף כי אין בדחיית ההסדר הדיוני שהוצע, או בדחיית הבקשה למתן רשות ערעור כאן – כדי למנוע מהצדדים לקיים הידברות ביניהם על מנת לנסות ולסיים בהסדר שבהסכמה את התיק, בכפוף לקבלת כל האישורים הנדרשים לצורך זה.

18. נוכח כל האמור לעיל – הבקשה נדחית. המבקשת תישא בהוצאות המשיב בסכום של 15,000 ש"ח.

ניתנה היום, א' בכסלו התשע"ד (04.11.2013).

ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 11069850_K03.doc מה
מרכז מידע, טל' 077-2703333; אתר אינטרנט, www.court.gov.il
ח' מלצר 54678313-6985/11
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)